2ՇՆՃԻ ԱԷՆԷ Ն. 4885 1911 ՅՈՒՆԻՍ 11/24 ՃՈՒՄԱ. ԻՐԹԷՍԻ 11 ՀԱԶԻՐԱՆ 1326 ՝ 27 ՃԷՄԱԶԻԼԱԽԸՐ 1329

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

30 ԳՈՒՐՊ.

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԷ ԳԻՆԵՐԸ՝ Սեռեալիկի 6 այլով
Իսթանպոլ իչին Ղրուշ 60 35
Թաշրա իչին » 85 45
Մէմալիքի էճնեպիյէ իչին Ֆրանկ 20 10

ՁԱՐԳԷՆՊՈՒԼ վէ ՃՈՒՄԱ. ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԷԷՐԻ ՆԷՏՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաք իչին այրրնա բազարլըգ :
Ֆապ իսիլմէէն մէֆգաթիպ իթատէ օլունմազ :

مجموعهٔ اخبار
كلى اوغلى تقسيم جده‌سى نومرو ٦٥

ՔԻՄ ՏԻՒՇԻՆԷՃԷՔ

Պու կիւնքի ղազէթամըզտա, պէրի էրզրում վիլայէթի տախիլինտէ Վէլի-Պաշատան վէ տիկէրի Տիարպէքիրտէն ուլարագ նէյր իմտիկիմիզ իլի գրթա մէքթուպ, ճէմաաթճա իտարէմիզին, խուսուսիյլէ թաշրաղարտա նէ գատար չյանը թէէսսիֆ պիր հալտէ պուլունտըղընը կէսթէրմէյէ քեաֆի տիր։ Պու իսէ, բէք թապիի տիր. չիւնքի պիր վիճուտին պաշը պուլընմադա, տիկէր աղալարըն էհէմմիյէթի օլամազ, եախոտ ճիւզի պիր էհէմմիյէթի տէ օլսա, պաշըն նօգսան օլմասը՝ անինտէ հիսս օլունուր, վէ օ ճիւզի էհէմմիյէթ տէ ֆայէսիզ գալըր։

Էրմէնի-գաթոլիք ճէմաաթըմիզին վէ Կ-Բաթրիգլիկինին իտարէյի տախիլիյէսինէ, Մէշրութիյէթին իլան վէ թէէսսիսինտէն պէրու կէչէն իւչ սէնէ զարֆընտա օլուուգճա պիր նիզամ ու ինթիզամ վէրիլէմէմէսինին աճը թէէսսիրաթը, պու կիւն, կէրէք նէֆսի իսթանպոլտա վէ կէրէք թաշրալարտա հիսս օլունմասա պաշլամըշ տըր։ Պունա թէճաճիւպ իտիլմէմէլի տիր։ Հիւքիւմէթին չէքլի՝ Մէշրութիյէթին իլանըյլա թէպտիլ օլընմասընտան սոնրա, պիթթաղի մէմալիքը Օսմանիյէտ եաչաեան վէ միլլէթը Օսմանիյէի թէշքիլ իտէն միւթթէֆիք ունսուրլարըն իտարէյի տախիլիյէսինճէ թէպտիրլաթ հուսուլէ կէթիրտիկինտէն, Բաթրիգխանէլէրին վազիֆէսի,—գատիմտէն պէրու ֆէրմանը Շահանէլէրէ, ահտնամէլէրէ մալիք օլտուգլարը հուգուգ վէ իմթիեազլարընը մուհաֆազասը, վէ ասքէրլիք վէ մէքթէպլէր մէսէլէլէրինին՝ մէնսուպ օլարգլարը ճէմաաթլար հագգընտա սուրէթը թաթպիգինէ տա. յիր թէտապիրը մախսուսէ իթթիխազ վէ սարիէ կիպի մուհիմմ մատտէլէր իլէ իշթիղալ իթմէք, վէ պու մէսէլէլէր հագգընտա Հիւքիւմէթ իլէ Բաթրիգխանէլէր արասընտա իճրաի միւզաքէրաթլա, իգթիզա ետէն թէտապիրի իթթիխազ իշլէմէք, վէ պունունլա տա իքթիֆա իթմէկէրէք, մէրքէզը իտարէ իլէ թաշրա մէրխասալըգլարը պէյնինտէ գավի պիր բաղլամա հասըլ իտիպ, իճրաի մուխապէրաթ իլէ իթթիխազ օլունան թէտապիրլէրի մէրխասալարա պիլտիրմէք, օնլարտան՝ անվալը մահէլլէյէ հագգընտա մալիւմաթ ալմագ, վէ տօղրուտան տօղրու ճէմաաթլարըն հաեաթընա միւթէալլիգ օլան ասքէրլիք գավանին ու շէրայիթի հագգընտա մահէլէրի էհալիսինէ թոփսիլի իշզահաթ վէ մալիւմաթ վէրմէք, վէ էկէրչի արաղի վէ սարիէտէն տօլայը հագգլարը չունուն պունուն թարաֆընտան զասպ օլունմըշ քիմսէլէր վար իսէ, պունլարըն հագգընը իեատէ իթտիրմէք իւզրէ, հիւքիւմէթը մէրքէզիէյէ միւրաճաաթ իշլէմէք կիպի մուհիմմ մատտէլէր իլէ —իշթիղալ իթմէք իտի։

Մէհմուտնէն կէօրիւք վէ կէօրիւհօրըզ քի, գօնչու միլլէթլէր վէ Բաթրիգխանէլէր, պու վազիֆէյի միւմքին մէրթէպէ իշֆատէն կէրի տուրմահօրլար. հուգուգլարընըն մուհաֆազասը իշին մագամաթը այիտէսի նէզտինտէ թէշէպպիւսաթտան խալի օլմահօրլար։

Հալպուքի սոն իւչ սէնէ զարֆընտա պիզ նէ՞ եաբտըգ. մէքթէպլէր վէ ասքէրլիք մէսէլէլէրինտէ, վէ էրմէնի միլլէթտաշլարըմըզ կիպի, պիզտէն ատ մալի, արազիսի չունուն պունուն եէտը զապթընա կէչմիշ օլանլար վար իսէ, պունլար հագգընտա, վէ Մէշրութիյէթին ճէմաաթը ալէագատար գըլտըգը ասքէրլիք վէ սարիէյէ տաիր էֆրատը ճէմաաթա պիլմէլէրի լազըմ կէլէն մալիւմաթ վէ շէրայիթի պիլտիրմէք եօլընտա նէ՞ թէտպիրլէր իթթիխազ իշլէտիք։ Թաշրալար, հէր վագրթտան զիեատէ, չիմտի, թարզը հիւքիւմէթին թէպտիլի իւզէրինէ, միւզթէտիր մէրիսասալարա, մունթազամ մէճլիսլէրէ միւհիմաճ օլտուղը հալտէ, սէնէլէրտէն պէրու պիր խայլի մահէլէր մէրխասարզ գալմըշ, մունթազամ իտարէ մէճլիսլէրինտէն վէ օլտուգճա միւքէմմէլ նիզամտան մահրում պուլունմըշ, էհալի սըզլանտըգճա սըզլանմըշ, ֆագաթ նէ՛ իշիտէն օլմըշ, նէ՛ տինլէյէն։ Պաշը մահէլէրտէ պուլընան մէրխասալարըմըզ իսէ, վագթըն նէզաքէթինի, իհթիեաճաթընը հիչ նազարը տիգգաթա ալմահարագ, ֆիլուլի իյգա իթտիքլէրի միւշքիլաթ վէ մէվանի սէպէպիյէ, պէյն էլ ճէմաաթ իհթիլաֆ չըգմասընա սէպէպ օլմըշ, վէ նիհայէթ, թէտպիրսիզլիքլէրի եկզիլինտէն քէնտի մագամլարընը պրագարագ. ճէմաաթը եիւզ իսթիւնէ թէրք իթմէքտէն չէքինմէմիշլէր տիր։

Պու իւչ սէնէ զարֆընտա, մէրքէզը իտարէյի թէշքիլ իտէն Իսթանպոլ էրմէնի-գաթոլիքլիկի նէ՞ իշ կէօրմիւշ։ — Իլք սէնէսի Սապպաղեան Կ-Բաթրիկին, մահվա իհթիեարլըզը, զաֆիէթի սէպէպիյէ իտարէյի ճէմաաթը մաթլուպ սուրէթտէ գուլլանամամասընտան նաշի իսթիֆասըլա, իքինճի սէնէսի, Գէոեունեան Եպս.ըն, թանզիմինէ պաշլանան նիզամնամէյէ գարշը չըգարտըզը պաշը միւշքիլաթլա, իքինճի սէնէսինին պիր գըսմը վէ իւչիւնճիւ սէնէտէ տախի Թերզեան Կ-Բաթրիկին թուլթուզը չարբըզ վէ մուզիրը բոլիթիգա իլէ իշթիղալ իթմիշ վէ իթմէքտէ տիր։

Իշթէ, Մէշրութիյէթին իլան վէ թէէսսիսինի թէագիպ իտէն իւչ սէնէտէ, էրմէնի-գաթոլիքլիկին Իսթանպոլտա միլլէթճէ, բաթրիգխանէճէ կէօրտիւկիւ իշլէր՝ պունլար տը։

Շու հալտէ, Իսթանպոլտա պիր չօգ մուհիմմ մատտէլէր եիւզ իւսթիւնէ գալմըշ. մէսէլա միւթէրաքքիւմ վէրկիլէրինին վէրիլմէմէսինտէն տօլայը պաշը միւէսսիսաթը միլլիյէ թէկիլքէյէ ուղրամըշ. պիրի՝ մէքթէպ օլտուղը հալտէ, էպնիէյի ատիյէտէն ատտ օլունարագ, վէրկիյէ թապի պուլունմըշ, 1870ատ Պէյօղլու հարիզինտէ միւհիթէրէգ օլուպ, օ վագրթտան պէրու մէթրուք գալմըշ օլան Շիլլի սօգաղը արասընընն նէ՛ օլաճաղընը նէ՛ սօրան վար, նէ՛ արաեան։ Բանկալթի մէղարիսթանընտա էրմէնի-գաթոլիքլէրին հագգը թէարրուզա ուղրատըզը հալտէ, պունուն իչին նէ՛ կիպի թէտպիրլէր իթթիխազ իտիլէճէք. պունա բէք ազ մէրագ իտիլիեօր. Ս. Յակոբ Ֆուգարախանէսի թարաֆը հիւքիւմէթտէն եըզտըրըլըեօր, իչինտէքի հագգգի ֆուգարա նէ՞րէտէ պարընտրըլաճագ, քիմսէ պիլմէեօր։ Իսթանպօլճա տահա բէք չօգ չէյլէր վար եաբըլաճագ. պունլար տա հիչ նազարը տիգգաթա ալընմահօր։ Պրիսթօլ օթէլի թէկիլքէսի կիպի թէկիլքէլէր տէ պաչգա։

Թաշրալարըն պաղը անվալինտէն պահ իթտիք. օրալարտա տախի, պաղը մահէլէյէր միւսթէնա օլարագ, հէման ումումիյէթլէ պիր իտարէսիզլիք տիր տէվամ իտիպ կիտիեօր։ Հէլէ էն պէօյիւք թէկիլքէ քի, — պիր չօգ էպնիէյի միլլիյէ վէ պաղը ագար՝ Եպիսկոպոս-Առաջնորդլարըն, եախոտ Եպիսկոպոս-Առաջնորդլըգտան իսթիֆա իմմիշ, վէ եախոտ Կ-Բաթրիգլիկէ ինթիխապ օլունմըշ բուհանիլէր իւզէրինտէ օլմասըյլա, պունլարըն հէյնի վէկիֆաթընտա, էկէր վէրէսէլէրի վար իսէ, վէրէսէլէրինէ կէչմէք, եօգսա մահլուլ օլմագ իհթիմալլէրի վար տը, — պու խուսուսըն պիր ան էվվէլ իճապը իճրասը տիւշիւնիւմէեօր։

Լաքին պունլարը քի՞մ տիւշիւնէճէք։ Էվվէլ, պունլարը Կ-Բաթրիգխանէ տիւշիւնէճէք. լաքին պաշ նէ՞րէտէ քի տիւշիւնսիւն։ էկէր պոշ՝ պաշլըգ իթմէզսէ, եախոտ իտէմէզսէ, պաշըզ գալան վիճուտին տիկէր ազալարը նէ՞ իշ կէօրէպիլիր, եախոտ կէօրմէք իսթէտիկի իշլէր նէ՞ գատար մուֆիտ օլապիլիր։

Մաէթթէէսսիֆ, իւչ սէնէտէն պէրի, ճէմաաթ վէ Կ-Բաթրիգխանէ, ատէթա պաշըզ գալմըշ կիպի տիր, վէ պունա, պուլունարզըմըզ վէ պալէատէ թարիֆ իտիլմիմիզ անվալը մէսէսսիֆէ՝ աչիքսաբ իսապթ տը։

Պու կիւն, հէր չէյ եիւզ իսթիւ պըրազըմըզ, պաշ իլէ վիճուտին տիկէր ազասը պէյնինտէ եալընըզ պիր չէյլէ ուղրաշըլըեօր։ Պաշ, Իսթանպօլը վէ թաշրալարըն միւհիմմը իսլահ անվալինի, պիր չօգ իհթիեաճաթընը պրագարագ, վէ վիճուտին տիկէր ազասընըն հագգը մէթալիպաթընը իշ եէրինէ գօյմաեարագ, նէթիճէսի նէրէյէ գատար կիտէճէկի չիւսթիլի օլան պիր չարբըզ բոլիթիգահա սալիք օլուեօր. ճէմաաթ տա, թապիի քէնտի հագգը մէթալիպաթընը մուհաֆազա վէ միւտաֆաատան պաշգա պիր չէյ իլէ իշթիղալ իտէմէեօր։ Շու հալտէ թէքրար սիւալ իտէրիզ, Իսթանպօլ վէ թաշրալարըն իհթիեաճաթը մանէվիյէ վէ մատիլէսինի քի՞մ տիւշիւնէճէք, վէ պու կիտիշին սոնու նէ՞ օլաճագ։

Եաղըզլա՛ր օլսուն պու ճէմաաթա. եաղըզլա՛ր օլսուն պու ճէմաաթն թէէսսիսի իշին իտիլմիշ օլան պունճա մատտի վէ մանէվի ֆէտաքեարլըգլարա։ Իսթանպօլտան պաշլաեարագ, Էնգարէ, Էրզրում, Մարտին, Գայսէրի վէ տահա սահիր մահէլլէր սըզլանըպ տուրուեօրլար։ Ֆագաթ քի՞մ տիւշիւնիւեօր, քի՞մ պու հալէ մէտար արաեօր։

Պու սըրատա, չօգտան պէրի տիւշիւնտիւկիւ։ Ֆագաթ մուգատէմէյի քէնտիլէրինտէն պէքլէտիկիմիզ հիէթլէ, սիւքիւթ իթտիկիմիզ պիր խուսուս վարքի, անը տախի միւսատտէլէրինէ մազրուրլն պէեան իտէրիզ։

Նէ՞րէտէ տիրլէր պիզիմ միւհթէրէմ Սինօդական ազալարըմըզ. նէ՞չլին պու ճէմաաթն հալինի ճընեարագ, միւէսսիր սէտալարընը մէրճիի նէզտինտէ իշլիթիրմէեօրլար։ Պաշտա Արհ. Գէոյունեան Պետրոս Եպս. օլարագ, քէնտիլէրի տէյլ մի իտիլէր Երեսփ. Ժողովն իճթիմալարընտա հազըր պուլունարագ, ճէմաաթ իլէ քէնտիլէրինին, կէրէք Իսթանպօլտա վէ կէրէք Թաշրալարտա պուլունտըգլարը հալը միշքիլի նազարը տիգգաթա ալըպ, նիզամնամէսիլիկին մահզուրլարընը իգնարը, վէ պիր ան էվվէլ նիզամնամէ եաբըլմասը լիւզումընը թաստիգ իտէնլէր։ Ռէնտիլէրի տէյլ մի իտիլէր, մէրի օլան էսկի նիզամնամէյի իմզալարըյլա միւքէրրէրէն թաստիգ իտէնլէր, վէ եէնիսինին թանզիմինի, քէնտիլէրի վէ զայպտա օլան Եպիսկոպոսլար նամընա թէահիւտիյլէնէնլէր, վէ էկէր եէնի Կ-Բաթրիգ՝ պունուն աքսի հարէքէթինտէ պուլունուրսա, թէահիւտլէրինի իճրա իթտիրմէք իչին իճապընը իճրա իտէճէքլէրինի թէէմին իտէնլէր։ Ռէնտիլէրի տէյլ մի իտիլէր Բաբա հազրէթլէրինին Տէրիսաատէթ վէքիլինէ կիտէրէք, միւշարիլէյհտէն ալտըգլարը այնի թէէմինաթ վէ թէահիւտաթը ալենէն վէ բէամէն երեսփ. ժողովա թէպլիղ իյլէեէնլէր։ Շիմտի նէ՞րէտէ տիրլէր. բէսմի վատ վէ թէահիւտլէրինին իճրասընը հանկը կիւնէ սագլաեօրլար։ Սինօդ՝ ազիզ տիր, մուգատատէս տիր, ալէա. լաքին Սինօդը թէչքիլ իտէն Եպիսկոպոսլար՝ վատարընընն, թէահիւտլէրինին սահիպի օլմալը տըրլար։

Էկէր պու միլլէթին, պու ճէմաաթըն անվալը հազրէյի միւթէէսսիֆէսինի, միւհթէրէմ Եպիսկոպոսլարըմըզ, վազիֆէի մուգատատէսլէրի իճապընճա տիւշիւնմէզլէր, հագգգէթ վէ հագգանիյէթի, էլէրինի վիճանլարը իւզէրինէ գօեարագ, մէրճիի ախի բուհանիսի նէյտինտէ իլթիզամ իթմէզլէր, վէ վիճանլարընընն սէտասընը տինլէմէզլէր իսէ, Զօպանլըգ պէօյիւք վազիֆէլէրի նէ՞րէտէ գալը։ Միլլէթ նիզամնամէ եաբամազ վէ եաբամամալը տը. մէճլիս թէշքիլ իտէմէզ վէ իթմէմէլի տիր տէյէմէզլէր, չիւնքի քէնտիլէր՝ նիզամնամէ իլէ, մէճլիս իլէ ինթիխազ օլունմըշ տըրլար, վէ էսկիյի գապուլ, թաստիգ, վէ եէնի նիզամնամէնին եաբըլմասը իչին տէ վատարլար, թէահիւտլէր իթմիշ տիրլէր։

Իմտի, պիր տագրգաճըգ օլսուն, ճէմաաթըն մազիսինի, հալը հազրընը, միւսթագպէլինի նազարը տիգգաթա ալընըլար, աճըսընլար պու մաղտուր ճէմաաթա, վէ արիզ ու ամիգ, վիճանէն վատարընը, թէահիւտլէրինի իյֆա իլլէսինէր։ Պու տըր քէնտի Զօպանլըգ վազիֆէլէրի. պունու քէնտիլէրինտէն անսամիմ պէքլէրիզ։

ՎԷԼԻ-ՊԱՊԱ

Խմբագիր Տէր,

Հետեւեալ կարճ ի կարճոյ գաւառական յօդուածը խնդրեմ պատուական թերթիդ մէկ սիւնակին մէջ հիւրընկալէք։

Զարմանալի է Հայ-Կաթողիկէ Պատրիարքարանի վրայ տրուած լուսթիւնը զինուորագրութեան մասին. Սահմանադրութեան հռչակումի օրերէն ի վեր իսկ և իսկ հասարակութիւնը (Կաթողիկէ), եւս առաւել խեղճ գաւառացի գիւղացիք, մի անգամ ընդ միշտ աչքերնին սեւեռած դէպի Պատրիարքարան, դէպ յԵպիսկոպոսարաններ՝ առ այս օրինաց պայմաններով օժտեալ շրջաբերական մը առնելու յուսով կ'ըսպասեն զեայգ և զցերեկ։ Սակայն ի զուր

յոյս և ի դերեւ սպասում ողորմելի գաւառացի գիւղացւոց։ Գաւառացի գիւղացին արդէն իրեն երկու եղն ու մէկ կովը կը դարմանէ, և զբաղելով երկրագործութեան ամենէն տկար եղանակներով և քրտնաթոր դժուարութիւններով գլուխն ի վար կախած, իւր թշուառ ընտանեաց օրահացն միայն ճարել կը տքնի ագարակաց անկիւններու մէջ, յուսալով հաստատ թէ՝ Ազգային Կեդրոնը ըստ օրինաց Օսմ. Կառավարութեան հետ պաշտօնական գործերով յարաբերութիւններ ունի. գիտակ է՝ գաւառացի գիւղացւոց թշուառութեանց, տեղեակ է իրենց ագիտութեանց, վերահաս է՝ իրենց խեղճութեանց, ազդարարիչ է՝ իրենց օգուտից, գործող մարմին է՝ իրենց հեւաւորութեանց, խրատիչ է իրենց տէրութեան կանոնաց, գուրգուրացող է՝ իրենց ապագայից, փոխանորդ է՝ իրենց ժողովրդեան, գլուխ է՝ իրեն հասարակութեան, վերջապէս Կեդրոն է՝ իրենց գաւառաց։ Ուր մնաց արդեօք յիշատակեալ յոյսերու գործադրութիւնը։ —Բաբէ՝ թշուառութեանցն մեր. եթէ չեմ սխալիր, անշուշտ ապարդիւն մնաց պիտի ըսեմ, և եթէ Պատ. ընթերցողք չեն մեղադրեր, իրենց արդար խիղճերուն կը ձգեմ ասոր քննադատութիւնը։ Այս երեք տարուոյ միջոցին, Կ-Պատրիարքարանը զինուորագրութեան պէս էական և կարեւոր կէտի մը վրայ Կառավարութենէ որոշուած ու վճռոյ ներքեւ առնուած կանոններուն հանդէպ անտարբեր մնալով՝ չի հաճեցաւ չրջաբերական մը հրատարակել ի լուր գաւառացւոց և յօգուտ իրաց վիճակին անտեղեակ բնակչութեանց։ Եթէ ունենար, ժողովուրդն յիշեալ չրջաբերականն ի ձեռին, առանց կասկածի շատ օգուտներ պիտի տեսնէր այն օրինական արտօնութիւններէն զորս Օսմ. կառավարութիւնը թոյլատրութիւն ըրած է եղեր «Թասիրի սինն» ընելու համար գուրայի ժողովներու մէջ։ Այդ ամիսներով չրջապատեալ պայմանաժամանակը կը բոլորի ու լրանայ. դժբաղդ գիւղացիք՝ բանէ լուր չունին. Պատրիարքարանն արդէն խոր լռութեան մէջ է տակաւին։ Մինչ կողմանէ բռնապետական տարիներու պէս ճնշման և դողացուցիչ օրերու մէջ, շատերն իրենց զաւակաց «նուֆուս թէզքէրէ»ները սխալմամբ առած են, տարիքները սուելի կամ պակաս գրուելով, որովհետեւ ժամանակին և նոյն իսկ ներկայիս, աստ ողբացող գաւառացի գիւղացիք չեն ունեցած դպրոց և ուսումներ, հետեւարար զրկուած են միշտ պետական լեզուի գիտութենէն ի զատ՝ նաեւ մայրենի լեզուէն անգամ։

«Նուֆուս թէզքէրէ»ներու մէջ շատ մը սխալներ կան տարիքները ճշդելու համար. օրինակի աղագաւ մէկը մկրտութեան տոմարով 30 տարեկան է. իսկ թէզքէրէի մէջ 20 տարեկան գրուած, կը կոչուի զինուորագրութեան. գուրայի վրայ կոչուողն աղերսագրով կը դիմէ գուրայի ժողովին, պատասխան կ'առնու թէ տարիքի սրբագրութեան համար տարին ամբողջ հրաման եղաւ ու գոցուեցաւ, արդիւնքը մերժում և ինքը զօրք կ'ելլայ 30 տարիքի մէջ, որպէս թէ 20 տարեկան ելլար։ Միւս մը զոր օրինակ 17 տարեկան, մինչդեռ թէզքէրէի մէջ տարիքն սուելի գրուելով այսօր նորէն զօրք։ Գաւառացիք զօրք տալու վրայ չեն տրտնջար, այլ կ'ուզեն օրէնքով տալ, զինուորութեան թեւակոխած տարիք ունեցողները տալ, գոնէ զինուորութեան օրինաց գլխաւոր կանոնները գիտնալով տալ։ Հապա ո՞ւր թողուն, այն օգտաւէտ միջոցները, կառավարութեան շնորհած հրամանները, որոց, քաղաքներէն աւելի կարօտ էր գիւղերը տարիքի սրբագրութեանց մասին. թէպէտ այս մասին շատ մեծ շահեր պիտի տեսնէր գաւառացին, բայց Կեդրոնի լուր չիտալովն զրկուեցաւ ամէն շնորհումէ։ Ժողովուրդը այսօր կ'ողբայ դիւրին և նարաւոր առիթները կորսնցնելուն և չունի այսօր՝ իր երեսին վրայ հոսող դառնակսկիծ արտասուքը սրբող ձեռք մը։ Ուստի «Թասիրի սինն» ընելու և միւս այն ամէն օրէնք որ կը պատկանին զինուորագրութեան, ժողովուրդն անտեղեակ մնալուն պատճառաւ որքան տուժած է և չէ օգտուած Տէրութեան տուած իրաւունքներէն և արտօնութիւններէն։ Այս մասինՊատրիարքարան ուշիուշով ուշադրութիւնդարձուցեալ՝ յանուն գաւառացի գիւղացւոց կ'աղաչեմ ալեւոր հերիք անտարբեր մնալ։ Արդ, տեղի ունեցած զրկումներն բաւ համարելով, կը խնդրեմ որ Կեդրոնի Պատրիարքական Վարչութիւնը փութայ օր առաջ զինուորագրութեան կանոնները չրջաբերականաւ ծանուցանելու ի սէր ազգութեան։

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ՈՄՆ

Վէլի-Պապա (Կարին), 26 Մայիս 1911

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ

(Կ. ՊՕԼՍՈՅ ՀԱՅ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՌ Ի ԴԻՏՈՒԹԻՒՆ։ —ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ՆՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆԷԷՆ։)

Որքան որ Տիգրանակերտի Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան գիտակից դասոյն արդար բողոքի ձայնը Կեդրոնին մրցնող և ազգային կացութեան տարտամ և անպատշաճ վիճակն յայտնող միջոցներ չի ալացուցեան ժամանակին, բայց գոնէ անոնց իբր արդիւնք ցարդ ո և է մասնաւոր տեղեկութիւն կամ հրահանգ դժբաղդաբար առնուած չըլլալով Կեդրոնէն, հասարակութիւնս ստիպուած է յաւէտ անորոշ դիրքի մը վրայ թողուլ ինքզինքը, որը պատճառ կը դառնայ ազգային անմիջական կարգադրութեան կարօտ ամենակարեւոր գործերն իսկ այսօր երեսի վրայ մնալուն և ազգային իրաւունքներուն ոտնակոխ ըլլալուն՝ շնորհիւ կարգ մը թերգիտական գաղափարակիցներու։

Արդ այս խղճալի հարկէն թելադրուած կը պարտաւորիմ Պատ. ժողովոյն ուշադրութիւնն հրաւիրել տեղւոյս անորոշ կացութեան նկատմամբ և խնդրել որ հաճի գէթ ժողովն իր ներքին ծրագրին ուղղութեան համապատասխանող մասնաւոր թելադրութեամբ մը մեր ալ բռնելիք վճռական դիրքն ու ուղղութիւնն ճշդել ներկայ պարագաներու հանդէպ, հակառակ պարագային տարբեր խառնվութիւններու տեղի չտալու համար։

Եւ մի գուցէ ամենուրեք անպակաս եղող կարգ մը պարզապէս ազգն ու հայրենիքը իրենց քսակին ու քմահաճոյքին զոհող «տէրէպէյլի»ներ յաջողին առիթներէն օգտուիլ, հարկ էր որ գաւառական ժողովներն ալ գոնէ ծանօթութիւն ունենալով կեդրոնի ժողովին ներքին ծրագրին, ըստ այնմ կարենային իրենց դիրքն ու ուղղութիւնն ունենալ դիմադրելու համար ազգադաւներու ոտնձգութիւններուն, ի պաշտպանութիւն Ազգային իրաւունքներուն։

Հ-ԿԱԹՈՂ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԸ

Տիգրանակերտ, Մայիս 25/7 Յունիս 1911

ՊԱՁԸ ԽԱԹԸՐԷԼԷՐ ՎԷ ՄԻԼԱՀԱՁԱԹ

ՕՆ ԻԷԶԻԻՆՃԻԻ ԼԷՕՆ ԲԱԲԱ.— ՄՕՆՍ. X.— ՕՆԸՆՃԸ ԱԶԱՐԵԱՆ Կ-ԲԱԹՐԻԳ.— ՄՕՆՍ. ՊՕՆԷԹԹԻ։

(Ախիրէն չէհրիմիզտէ, Լաթին-գաթոլիքէրի մեհանընտա, հէր սէմթ չօճուգլարընըն եալընըզ Ժողովրդապետական քիլիսէլէրտէ Ս. Հաղորդութիւն ալմալարը հագընտա Մօնս. Սարտի Թարաֆընտան իթթիխազ իթթիկի թէտպիրի մուսախէզէ իտիւոր, վէ, «Քրիստոնէական վարդապետութիւնտա, չօճուգլարընը իլք Ս. Հաղորդութիւնը ալտըրմալարընտա նէ՞ ֆէնալըգ օլապիլիր», տէյի սիւալ իտիւոր։—Պու սիւալին ճէվապը ալէգատարլար Թարաֆընտան վէրիլմէքտէ օլսուն պիզ։ Եանի Էրմէնի-գաթոլիքէրիմիզ տէ չունու սիւալ իտէրիզ քի, Լաթին չօճուգլարընը, իլք Ս. Հաղորդութիւնը իսթիքլէրի Լաթին քիլիսէսինտէ ալմալարը, ճէմաաթ պէյնինտէ պիր չօգ գէյլ ու գալէ սէպէպ օլաճագ տէրէճէտէ պիր խէթա առտա օլունուսոր իսկ, Էրմէնի-գաթոլիք չօճուգլարընը, քէնտի միլլի նախօտ ժողովրդապետական քիլիսէլէրի, եէրինէ Լաթին քիլիսէլէրինտէ օ վազիֆէյի իյֆա իթմէլէրի նէ՞ չին խէթա առտ օլընմասոր։ Հէր նէ իսկ, պունու տա կէչէլիմ, վէ բէֆիգիմիզին մէգալէսինէ տէվամ իտէլիմ։)

Տախիլի միւնազալարընը, Էրմէնի-գաթոլիք հէմաաթընտա սէպէպ օլտուգլարը մատտի վէ մանէվի զարարլար։ Օ տէրէճէ վէխիմ օլմըշ տըր քի, այնի գարբըզըգըզ-լարըն Լաթին ճէմաաթը պէյնինտէ թէքէրրիւրի պաաիի մէճմունիյէթ օլամաշ։

Հաւունիսթ վէ Անթի-Հասունիսթլէր պէյնինտէ ուզուն միւատէթ տէվամ իտէն խուսուսմէթին սուլհէն թէսվիյէսինէ վասրթա օլմուշ օլան Ազարեան էֆ., հէնուզ Եպիսկոպոս իքէն, պիր կիւն չու սէօզլէրի սէօյլէմիշ տիր. «Ճէմաաթըմըզ, հէր նէ գատար բէք քիւչիւք իսէ տէ, էկեր Բարիգիանէնին պիր պաշը օլսա իսի, տէվլէթին տիկէր քեաֆֆէյի ճէմաաթլարը գատար վէ պէլքի տանա զիհատէ էհէմիյէթ օլուրտը։»

Պիր պաշը օրմագ. իչթէ պիւթիւն մէսէլէ պունատա տըր։ Լաքին մաէթթէէսիֆ չօգ տէֆա նոգսան օլան՝ օ պաշ տըր։

ՍԷՏԱՑԸ ՄԻԼԼԷԹ

Վսեմաշուք Տիար,

Ատենապետ Ազգ Երեսփ. Ժողովոյ Կ-Հայոց,

Մինչ Կաթողիկէ Հայերու Երեսփ. Ժողովը կ'այլատէր սկսուած ծանօթ ծրագիր-կանոնագրին վերջին վերջակէտը դնելու, մինչ Հայ-Կաթողիկէ գործերով հետաքրքրուող ամէն անհատ՝ Թերզեան Կ-Պատրիարքի դէպի Եւրոպա կատարած խոստմնալի ճամբորդութենէն քաջալերուած աչքերը դէպի Պոլիս սեւեռած էր անհամբեր սպասելով ազատական շուներու կենսաւէտ արտադրութեան մը, ասդին թերթերը անակնկալ եղելութեան մը արձագանքը կը հանդիսանային։ Երեսփոխական ժողովը ինքզինքը Թերզեան Պատրիարքի սեւ նամակներուն հետ դէմ առ դէմ կը գտնէր որոնք անխուսափելի պայքարի մը ազդարար նշանները պիտի ըլլային։

Կ-Պատրիարքի ուղեւորութենէն շատեր պահ մը բարեբար արդիւնքներ յուսալու միամտութիւնն ունեցան, սակայն պատրանքը անոնց ետեւէն շուտ հասաւ. ինք ցոյց տուաւ թէ իր ուղեւորութենէն ձիթենւոյ ճիւղ կարելի չէր յուսալ, օրովհետեւ ինքը Նոյայ աղաւնին չէր։

Թերզեան Կ-Պատրիարք վերլուծուած է այլեւս. կեղծիքի ասպետ մըն է եղեր ան, քանի որ այն ատեն միայն յայտնեց իր ներքին մարդը՝ երբ իր շունչը Վատիկանի մթնոլորտին մէջ առաւ, ինչ որ առնական հանգամանք մը ունենալէ բոլորովին հեռի է։

Հռոմ ոտք դնելէն ետքը Երեսփոխական ժողովոյ լուծումը հրամայել՝ ասիկա Կ.Հայութիւնը կոնակէն վիրաւորել է. ու այս իրականութիւնը որքան որ ալ տխուր ըլլայ, սա խորհիլ կուտայ թէ՝ Թերզեան Պատրիարք չէ համարձակած իր ներկայ ծուռ քայլերը մայրաքաղաքիս մէջ առնել, բան մը որ բացայայտ կերպով կը նշանակէ թէ վախցած է ժողովրդեան միահաղոյն և միանգամայն արդար ընդվզման կուրծք տալէ։ Ասիկա մխիթարական է Կ-Հայութեան պայքարող տարրին։

Իր առաջին նամակը այնքան մը տարօրինակ թուեցաւ, որուն քաղցր էր պահ մը չի հաւատալ. բայց երբ երկրորդուեցաւ, այն ատեն հասկցուեցաւ որ անոնք վայրկենական մտածողութեան արդիւնք չեն։

Մենք իբր պատասխան յանուն Մայր Աթոռոյ Կաթող.-Հայ տարրին, սա միայն կ'ըսենք, թէ այդ նամակները քիչ ատենէն իրենց նշանակութիւնը պիտի կորսնցնեն ու իրեն ալ չորթած երեկուան ովսաննաներուն վրայ վաղուան պատմութիւնը սեւ գիծ մը միայն պիտի քաշէ։

Մենք մեր կողմէ վստահ ենք թէ պիտի աշխատիք սկսուած ազգօգուտ պայքարը յառաջ տանիլ մինչեւ վերջը։

ՄԱԼԱԹԻԱ, 26 Մայիս 1911 (17 Իմզա)

Պատուարժան Տէարք,
Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյ Կ-Հայոց
Կ. Պոլիս

Տեսնելով Թերզեան Կ. Պատրիարքի Հայ-Կաթողիկէ Երեսփոխանական Ժողովոյ մասին հակազգային և աղիտաբեր ընթացքը, որ կ'ուզէ ցրուել Երեսփ. Ժողովը և տեղը հաստատել Կղերական դիքթատօրութիւնը, մենք կը բողոքենք Կ-Պատրիարքին արարքներուն դէմ,

Եւ համակրութիւննիս յայտնելով յարգելի Ժողովիդ, կը պահանջենք որ շարունակէք սկսուած թափով պայքարը՝ պաշտպանելու համար Ազգ. շահերը ամէն ոտնձգութեանց դէմ, և Պատրիարքական գահէն հրաժարեցնէք Թերզեան Կ. Պատրիարքը որ դրժած է իր ազգային նուիրական ուխտին։

(Իմզալար)

Թիֆլիս 18-31 Մայիս 1911

***

ԷՆԳԱՐԷ

(Առամ Էֆ. Եուսմեանա)

Էնգարէ, 7 Յուն.— (Թէլէկրաֆ). Պէսանդամէտէքի բրօթէսթօնս՝ Հէյէթը իթթիհատիյէմիզին Ճէճիւսինին տէ իչթիրաք իթմէքտէ օլտուղընը արզ իլէ պէրապէր, մէճլիսին տէվամը մուվաֆագըյեթի թէմէննի օլունուր։

Միւտիրը մէսուլ նամընա
ՖԷՐՐԱՀԵԱՆ

***

ՊՐՈՒՍԱ

(Տէրիսաադէթ էրմէնի-գաթօլիք միլլէթի Միւրէքքէպ մէճլիսի րիասէթը ալիէսինէ)

Ամթուֆէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի,

Բաթրիգ րիւթպ. Թէրզեան Կաթօլիկօսըն՝ միլլէթիմիզին հուգուգընը բայիմալ էտճէք մէսլէքինի, մինպէյինի պուլունտըղըմըզ Պրուսա էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթը նամընա չէտիտէն բրօթէսթօ էտէրէք, պունտան պէօյլէ Բաթրիգլիք մագամընտա պուլունամազ զաթըն, Մէճլիսի ալինիզճէ թանզիմ էտիլմէքտէ օլան Նիզամնամէյի միլլիյէ րիայէթ վէ անքեամընճա հարէքէթ իթմէսինի մէլէֆ իլէտիւքիմիզի, վէ Նիզամնամէյի մէզքիւրէ րիայէթքեար օլմայան բաթրիգին բէտտի տարաֆընտա բէյ իթա իսէճէկիմիզի բէյիսի պուլունտըղընըզ Միւթէպէրան Մէճլիսինէ լուտֆէն թէպլիղ պույուրմանըզը խիթիրհամ էտէրիզ. էֆէնտիմ։

ՊՐՈՒՍԱ ԷՐՄԷՆԻ-ԳԱԹՕԼԻՔ
ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԸ

(Իմզալար. մէճլիսին միհրի)

Պրուսա, 1/14 Յուն. 1911

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԵԱՐԸՆ ԿՈՆԴԱԿ ՕԳՈՒՆԱՃԱԳ ?

Թէրզեան Կ-Բաթրիկին 15—20 կիւն էվվէլ կէօնտէրտիկի մահուտ կոնդակըն, հարըն քիլիսէլէրիմիզտէ օգունմասը գարարլաշտըրըլմըշ օլտուղընը մէվսուգէն վէ քէմալը թէէսսիւֆիլէ խապէր ալտըգ։

Քիլիսէլէրիմիզտէ մէզհէպէ, տինէ, քիլիսէյէ միւթէալլիգ վէ էհալիյի տինտարլըղա, քիլիսէբէրվէրլիկէ տավէթ իչին եազըլան կոնդակլարըն, չըրաքըրականլարըն օգունմասը, էօթէտէն պէրի բուհանինէ վագիֆ վէ ատէթ հիւքմիւնտէ օլուպ, ֆագաթ պէօյլէ գըտմը վէ հէման թէքմիլի, միլլէթին հուգուգընը, հայսիյէթինի բայիմալ իթմէք, միլլէթ պէյնինտէ թէֆրիգա, գիլ ու գալ չըգարմաղ էսասլարը իւզէրինէ եազըլըղ, էհասըլ քիլիսէ մինպէրլէրինտէն էհալիյէ խիթապէն օգունմասը նէ՛ տինէն, նէ՛ խաւրէթէն, նէ՛ ազլէն վէ նէ՛ մանթըգէն մուվաֆըգ պուլունմըշ օլմայան, հաթթա կոնդակ խմինէ պիլէ շայէսթէ պուլունմայան պէօյլէ պիր թահրիրաթըն օգունմասը, ասլա ճայիզ տէյիլ իքէն, վէ պունու, չիմտիյէ գատար խարիչի իհթիրամ քեարանէսի վէ էմրը պասիրէթի ճիւմլէճէ թագտիր էտիլմիշ օլան Վէքիլ Արհ. Յարութիւն Եպս. Ճամճեան իլէ պու մէսէլէտէ ղանէթ միւտէպպիրանէ հալ ու հարէքէթլէրիյլէ քիլիսէյէ վէ ճէմաաթա ճիտտէն խըզմէթ իտէն չէհրիմիզ բէհապէյնի միւհթէրէմէսի տախի բէգ էյի անլատարագ. պէյն էլ ճէմաաթ պիր թագըմ սուի թէէսիւրաթա, պէլքի տէ քիլիսէլէր տէրունինտէ տահա պէօյլէ ֆէնալըգլարա սէպէպ պիրյէթ վէրտիրմէմէք մագսատը խայրխահանէսիյլէ, մէզքիւր Թահրիրաթըն օգութթուրըլմասընը թէնսիպ էթմէմիշ, լաքին այնի վագըթտա պու միւլահազաթ վէ գարարլարընը Թէրզեան Կ-Բաթրիգ՝ էֆէնտիյէ տէ պիլտիրմիշ օլտուղլարը հալտէ, ախիրէն միւշարիլէյհտէն վարիտ օլան պիր էմրը գաթի մուաննիտանէ գարշըսընտա չարէսիզ գալտըգլարընտան, խանէխահ, հարըն պու մահուտ կոնդակըն պիլճիւմլէ քիլիսէլէրիմիզտէ օգութթուրըլմասը իչին, ժողովըդապէտլէրէ էմր վէրիլմիշ տիր։— Աշաճըգ էմրը պասիրէթ վէ միւլահազակի ճիհէթիյէ, հաթթա քիլիսէ վէ միլլէթ մուհաֆազէթի օլաա խուտի, Թէրզեան Կ-Բաթրիկի պէօյլէ պիր թէշէպպիւսիչէ հարէքէթինտէն մէն իթմէկի, վէ իթիլաֆ ու միւսալէմէթի էլտէն պրագըրմամալը խուտի։

Պիզ, պու գարար վէ թէշէպպիւսէ հէզարան աէֆ թէէսսիւֆիլէր խտէրիզ։ Ճէմաաթ, գաթըն միւշարիլէյհին աւն մէքթուպլարընտան վէ պու կոնդակտան տօլայը չու էսասէն տէրէճէյի նիհայէտէ ղալեան վէ հէյէճան իչինտէ պուլունուէսոր։ Եանքընը սու իլէ սէօնտիւրէճէք եէրտէ, կազ իլէ սէօնտիւրմէյէ կիթմէք՝ հիչ պիր ագըլ ու պասիրէթ իշի տէյիլ տիր։ Պու կոնդակըն հարըն քիլիսէլէրտէ օգունմասընտան գօրգուլան սուի նէթիճէլէրին մաղհուրինի արզ իթմէյիզ վէ ճէմաաթըմըզ տա քէմալը միւքինէլէ վէ իթիտալը թավսիյէ իտէրիզ, լաքին աչ թաշարսա քէբչէյէ պահա օլմազ աէնիլտիյի կիպի, էյէր հարըն քիլիսէլէրիմիզտէ մէզքիւր թահրիրաթ օգունտուրըլճագ, գուզու կիպի ուսլու վէ տինտար ճէմաաթըմըզ իչինտէ պիր թագըմ թահրիքեաթ վէ սաիրէ վագը օլուր իսէ, պունըն մէսուլի՝ համըլը վէ Նիւրթէզ ճէմաաթ ճէճիւմլէճէ տիր։ Իմտի, քիլիսէմիզէ օլան սըտգ վէ հիւրմէթիմիզ վէ ճէմաաթըմըզ օլան մուհապպէթիմիզ իճապընճա, Վէքիլ միւհթէրէմ Արհ. Յարութիւն Եպիսկոպոս Ճամճեանա վէ տիկէր միւթէհայիզանը բէհապէյնիմիզէ, մէմուրիյէթլէրինտէն ագլ օլունմագ վէ հէր կէօնա մէգաթրի իչիւնտէք ընթիմալլէրինի պիլէ կէօզէ ալարագ, հէրչիպատաբատ, հարըն գատար, վէրիլէն պու էմրի պիլճիւմլէ քիլիսէլէրիմիզտէն կէրի ալմասը հէման թէշէպպիւս իթմէլէրինի անիպանէ խխաբ վէ խալիսանէ բէճա իտէրիզ։

Էնգարիէտէն ալտըղըմըզ պիր մէքթուպա կէօրէ, Թէրզեան Կ-Բաթրիկին կոնդակը կէչէն կիւն մահալլի քիլիսէլէրինտէ օգունմըշ տըր։ Էհալիտէն չօգլար, իչպու կոնդակըն միւնտէրիճաթընտան վէ միլլէթ վէ Երեսփ. Ժողովա պու սուրէթլէ վուրուլան չիրքինլիք վէ թահգիրամիզ սարպէտէն ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլարագ չօգլարը բրօթէսթօ իթմիշլէր տիր։ Անճագ կոնդակըն օգունմասընտան էվվէլ, Երեսփ. Ժողով թարաֆընտան նէշր իտիլէն պիր միգտար նիւսխէլէրի Էնգարէյէ կէօնտէրիլմիշ օլան պէեաննամէ էհալիյէ թէվզի օլմաղլէ, կոնդակըն հիւքմը պէեասրը պու սուրէթլէ զայիլ օլմըշ տըր։

*** Երեսփ. Ժողով գօմիսիօնը, Թապ իթտիրիլէն էրմէնիճէ վէ Թիւրքճէ պէեաննամէլէրտէն, լեազըմ միգտարընը վիլայէթա իրսալ իթմիշ տիր։

*** Տիւն Երեսփ. Ժողով գօմիսիօն ազալարը Պէյօղլունտա, Նանէ ազագընտա Գամօնդօ աբարթըմանընտա քեայըն տաիրէյի մախսուսէտէ աքդը իճթիմա իտէրէք, Նիզամնամէ լայիհասընը թաթիլ իչին գօմիսիօնա իհալէ իթմէկէ օլան մատտէլէրինին թաթիլ վէ թանզիմինէ մէշղուլ օլմըշլար տըր։ Երեսփ. Ժողովըն իշ միւհիմ գօմիսիօն ազալարը վէ տիկէր Երեսփոխանլար, պու ագշամ ալաֆ. սաաթ 6ստա թէքրար մահալլի մէզքիւրտէ իճթիմա իտէճէքլէր տիր։

*** Թէրզեան Կ-Բաթրիկին Երեսփ. Ժողով ազալարը քերամընտան Յովհաննէս պաշա Սագըզա պիր մէքթուպ եազմըշ օլտուղը խապէր ալընմըշ տըր։ Մէքթուպուն միւնտէրիճաթընա հէնուզ վագըֆ օլամատըգ, լաքին պունտա միւշարիլէյհ, քէնտիսի ասլա միլլէթէ հագարէթ իթմէտիկինի պէեան իթմիշ տիր։— Աճապա Կոնդակի օգունմաճագ կոնդակ վէ մահուտ իքի մէքթուպը՝ սէրապա հագարէթ տէյիլ տէ նէ՞ տիր։

*** Բոմաա Թէրզեան Կ-Բաթրիկին Թագընա թէշէպպիւս իթթիկի ղազէթանըն նէշրինէ եագընտա պաշլանաճաղը իհթիմալ տիր։ Միւշարիլէյհին հիմայէսի իլէ խարիճի ալթընտա չըգաճագ ղազէթանըն միլլէթէ գարշը նէ՞ բուհ վէ միւնտէրիճաթտա օլաճաղը՝ պէեանէ հաճէթ տէյիլ տիր։

*** Տեղապահ Մանկունի Սրբազան, էվվէլքի կիւն Խառն ժողով ազասընտան պաղըլարըլա պիրլիքտէ Պապը Ալիյէ կիտէրէք, սատրազամ վէքիլի վէ Ատլիյէ նազըրը Նէճմէտտին պէյէ, Էրմէնիլէրին տինճար օլտուղլարը մէզալիմ ու թասարրուֆաթըն տօլայը միլլէթ նամընա բրօթէսթօ իթմիշ, վէ պու մէզալիմ ու թասարրուֆաթ գարշը Էրմէնիլէրին հիմայէսի իչին թէտաբիրը լազըմէնին իթթիխազընը սուրէթը միւէսսիրէտէ բէճա իլէմիշ տիր։ Նէճմէտտին պէյ՝ Տեղապահա վէ բէֆագալարընա հէյէթը մէպուսէյէ պու խուսուսա ինճա իտէն էմրլէրին վէրիլմիշ օլտուղընը սէօյլէմիշ տիր։

ԷՎՐՕԲԱԼԸԼԱՐ
ՊԻՋԷ ԻՆԱՆՄԱԵՕՐԼԱՐ

սէրլէվհասը թահթընտա «Թագվիմի Վագայի» Լութֆի Ֆիքրի պէյ թարաֆընտան նէշր էտիլէն պիր մէգալէյի մախսուսէտէ աթիտէքի ճիւմլէլէր օգունմըշ տըր.

«Մալիսօրլար իսեանընըն հիւմի սուրէթլէ էտիլմա պուլունմաղը հագգընտա տախիլի մէմլէքէթտէ նիքպինանէ (լաւատես) ֆիքիրլէր հուսուլէ կէլմիշ պուլունուր։ Հագիգաթ, պու սօն հաֆթալարտա տահա պասիրէթ վէ իթիտալ իլէ հարէքէթ էտիլիօր։ Կէրէք մէնաֆիի մասլահաթի վաթանիյէմիզէ վէ կէրէք իզզէթը նէֆսի միլլիմիզէ խալէլտար էտէպիլէճէք էն ուֆագ պիր միւտախալէյի էճնէպիյէ ֆիքր իհթիմալինի պիլէ ալընտան գալտըրմագ իսթիօր։ Էն էսասլը չէքինայէթին վուգուրինէ մէյտան պրագըլմայօրտը։ Նիհայէթ աֆվը ումումի իլան օլունտու։ Շիմտի պիր այլը իչինտէ պիր միւտտէթ միւհլէթ տանըլմաղը սօնրա պագըլաճագ գարտաշլարըն էօբիւշմէլէրի, այրըլըգ սուֆրասը օլմուշ թէրաքքիլէրի գապիլիյէթինտէ գալաճագ իթ միլլէթ գարտաշլարըն էօբիւշմէլէրի, հիզմէթ պու լուզումլու տահա ուլու պիր մէմլէքէթ հաթթէ պոլունտուղընըն պուլունտուղ իչինտէ պուլունմալըտըր, պու ազգըն մէսէլէլէրինտէ իչ սիյասէթ վէ թէմէլլէրի աթըլմըշ օլան պու էսասլարըն ավրուպալըլարը հուսնի թէլագգի իթմէլէրի լազըմ կէլիրտի։

Արնավուտլըգ ահվալինին նասըլ իսլահ էտիլէճէկինի, վէ իւէրտէ օրատա հէր տիւրլիւ իսեանլարըն, բահանէ սըզլըգլարըն էսասըն մահվ ու իզալէսի իչին նէ նարա պիլէճէկիմիզի տիւշիւնմէք լազըմ կէլիյօր։ Պու տիւշիւնճէլէր՝ հէլէ Ավրուպա թէքրար կէլմէյէ պաշլայան պէտպինանէ (յոռետես) խապէրլէրէ պիր գաթ տահա արթըյօր, չիւնքի կէլէն պու խապէրլէր՝ Ավրուպանըն պիզէ էմնիյէթ իթմէտիկինի, վէ Արնավուտլըգտա էսասլը պիր խապէրլիտէ պուլունմայաճաղըմըզը Ավրուպա պէք իթիմալ վէրմէտիկլէրինի պիլտիրիյօր. Ավրուպալըլարըն հագգըմըզտա պու զան վէ պէտպինլիքլէրի հէր հալտէ պիր թագըմ հագիգաթլարա թէմաս իտիյօրլար։ Պիզ, պիր իքի սէնէ էվվէլ Ավրուպայըլարա գարշը ուզուն ումիտլէր վէրմիշ իտիք. պունըն էսասը նէ իտի ավէթ պու սէնէ պու Ավրուպայըլարը թէսիր վէ պիր գատար վէ իլէրի սիւրմէլէրի լազըմ կէլիրտի։

«Սուլթան Մահմուտ, հաթթա Սուլթան Սէլիմը Սալիս զէմանընտան պէրի պաշլատըլմըշ վէ նախոտ պաշլար կիպի կէօրիւնիւր իքիմիզ, ֆագաթ պաշա չըգարըլամըշ խախոտ չըգարըլմագ իսլահաթ իչին էսասլը պիր նէշր իլէ իսլահաթ վար. Պունլարըն պագըր Րէշիտ պաշա կիպի ազամա Թարաֆընտան ճիտտէն հագըգաթ նիյէթի պաշլանըլըյօր, ֆագաթ սէրայ էնթրիգալարը վէ մունիթին պաշտա տիւրլիւ էթրաֆլարը, մուգավէմէթլէրի իւզէրինէ պաշա չըգարըլամըշլարըօր. պագըր լարըն, հէմէն հէր հիւքիւմէթին նէթիճէսի պաշլամըշ, միւճէռրէտ Ավրուպալըլարըն պիր մէչէլէ միւնասիպէթի վարտը օլան Թագըմիզաթընտան գուրթուլմագ

իրին, Ֆրանսըզլարըն expédient տէտիքլէրի մուվագգաթ թէտպիրլէր գապիլինտէն օլարագ պաշլանըօր, վէ Թագըմզաթ խաֆիֆլէնտիկի կիպի, պիր թարաֆտա ունուտուլուեօր։ Հաթթա չու չիրքինլիքլէր վէ անը իճապ իթտիրէն հալէթը բուհիյէմիզ հագգընտա Ավրուպա օ տէրէճէ պէտպինիկէ, էմնիյէթսիզլիկէ տիւշիւեօր քի, Ռուսիա մուհարէպէսինտէն ազ պիր զէման էվվէլ Միտհաթ պաշանըն հիմմէթ վէ վայրէթիյլէ եափըլան Գանունը էսասինին պիլէ ճիտտիյէթինէ քըմսէ ինանմագ իսթէմէեօր. պունունլա իլանը իլին բայիթախթըն միւհիմ էլիֆ մէվգիյիլիատէն ա-

Թըլան թօբ սէսլէրինի Թօբխանէ գօնֆէրանսընտա մէմուր էճնէպի մուրախխասլարը իճթիմալարը զէմանընտա իչիթմէքլէրի վագըթ, միւսթէհզիեանէ թէպէսսիւմ մուզաքէրաթա տէվամ իթմիշլէր տիր։ Կէրչի պու տէֆաքի Մէշրութիյէթիմիզի Ավրուպալըլար տահա ճիտտիյէթլէ թէլագգի իթտիլէր, վէ օ վագըթտան պէրու մէմլէքէթիմիզին ահվալը զինհիյէսինտէ վագը օլան թէրագգիլէրէ նէզարէթ, պունու տէվամլը պիր չէյ օլաճագընա,— պիր սըլըթան պէրու տէվամ իտէն պիր չօգ ֆիտագօլարա բաղմէն,— գանի օլմագ կիպի հագգըմըզտա պիր պէօյլէ էսէրը իթիմատ կէօսթէրտիլէր. ֆագաթ մաէթթէէսսիֆ պիզ պու իթիմատը իւչ սէնէտէն պէրու վագը օլան պիր չօգ իտարէսիզլիքլէրիմիզլէ աղվաշ աղվաշ մահվ էտիօրըզ. Ասըլլարտան պէրու պիզլէրին հէր տիւրլիւ Ճէմիյէթէ սօն օլտուղըմըզ հագգընտա Ավրուպայա ճիհամ վէ ճան ալան վէ պու սիֆէրքի իլանը Մէշրութիյէթիմիզ պիր արա սարսըլան ֆիքր վէ թագտիրլէր, մաէթթէէսսիւֆ նէնէ էսկի մէվճուտիյէթինի, էսկի գուվվէթինի իքթիսապ իթմէք իւզրէ տիր. Օնըն իչին, պիզ, Ավրուպանըն Արնավուտլըգտա իճրա իթմէք իսթէտիկիմիզ իսլահաթ հագգընտա միւթէէրէտտիտ վէ պէտպին կէօրիւնմէսինէ թէճապպիւպ իթմէմէօրուզ. Գօնթ Էրէնթալըն, սէֆիրիմիզ Րէշիտ պաշայա, իսլահաթը ճիտտիյէ իճրա իտիլմէզսէ, Ավսթրիանըն տահա ֆազլ, տահա միւսաիր սուրէթտէ միւտախալէյէ մէճպուր օլաճաղընը սէօյլէմէսինի հայրէթ իթմէօրըզ. Քէզալիք Թայմզ ղազէթասընըն, «Պու իսլահաթըն, կէչէն սէնէ Շգօտրա վալիսի թարաֆընտան թէքլիֆ օլունուպ, ասլա իճրա օլունմամըշ օլան իսլահաթա պէնզէմէնէճէկինի գանի իթմէքտէ գալի սէպէպլէր վար» տէմէսինէ չաշմաեօրըզ, վէ քէնտի քէնտիմիզէ. «Պէօյլէ չէյլէրտէն սաքըր վէ թէէննի լազըմ տըր. չապուգ գըզըմազա լիւզում եօգ տըր։ Ավրուպալըլար կէնմիչտէքի թէճրիպէլէրէ նազարէն, հագգըմըզտա պէտպին օլապիլիրլէր. պիզ պունտան ֆիքր կէթիրմէնէրէք չալըշմալըյըզ. հաթթա պիզտէն իւմիտ իթմէտիքլէրի իսլահաթը նազարաթ օնլարը մահճուպ իթմէլիյիզ» տէեօրըզ. ֆագաթ մաէթթէէսսիւֆ պիզ տէ պու իսլահաթ հագգընտա բէք իւմիտվար տէյիլիզ։ Բէվէրի ահվալէ նազարէն, Արնավուտլըգտա իսլահաթ եաբըլապիլէճէկինէ պիզիմ տէ ազըմ էտէմէօր։ Հիւքիւմէթ, Ավրուպալըլարա տէյիլ, հաթթա պիզէ պիլէ պու պապտա իւմիտ վէ էմնիյէթ վէրէպիլմէ, քէնտիսինէ ճիտտէն միննէթտար օլուրտըգ. ֆագաթ մաէթթէէսսիւֆ պիզ հիւքիւմէթի պունտան չօգ ուզագ կէօրիւեօրըզ։»

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼԸԳ

Մանասթըր, 23 Յուն.— Մալիսօրլըղըն ահվալի պուրատա բէք ֆէնա օլմագ իւզրէ թէլագգը իտիլմէքտէ տիր։ Շէվքէթ Թօրղուտ պաշա՝ հալը թէճավուզիսինի մուհաֆազա իթմէք վէ ասըլարը Գարատաղ հուտուտընա գատար սիւրմէք իչին էմր ալմըշ տըր։ Իթթաֆ վէ Թէրքը սիլահ իչին վէրիլմիշ օլան մէօհլէթ ալաֆ. Յուն. 28տէ խիթամ պուլաճաղընտան, Մալիսօրլար օ թարիխէ գատար իթաաթլա Թէրքը սիլահ իթմէտիքլէրի թագտիրտէ, քէնտիլէրինէ Գարատաղ թարաֆընտան մուավէնէթ իտիլմէքտէ օլտուղընա չիւպհէ գալմայաճագ տըր։

Չէթինէ.— Տիւն սէֆիրլէր սէրայա կիտէրէք, գրալա պազը վէսաէքթա պուլունմըշլար տըր։

Մալիսօրլարըն պաղըլարը, Գարատաղը թէրք իթմէքտէ իսէլէր տէ, տիքէր պիր գըսմը Թիւրքլէրին իթտիքի վատըլարըն ֆիքրինէ իմրասընա պէգլէօր.

Շգօտրատան կէլէն խապէրլէրէ կէօրէ, ասըլար Թէրքը սիլահ թարաֆտարը տէյիլ իմիշլէր։

*** Վիէննա Բօյթա նամ Պուլկար ղազէթասընըն ալտըղը մալումաթա կէօրէ Գարատաղ բէյսի վիւքէլասը՝ մէմուրիյէթը մախսուսէ իլէ Ռուսիայա կիթմիշ տիր։ Պու սէյահաթըն Արնավուտլըգ իսեանընա ալէգատար օլտուղը թէէմմին իտիլիօր։

ՄՈՒԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Էվվէլքի կիւն Ինկիլթէրրա գրալը Պէշինճի Ճօրճըն թաճ կիյինմէք մէրասիմի, Լօնտրատա քէմալը տէպտէպէ վէ թանթանա իլէ իճրա գըլընմըշ օլմաղլէ, պու պապտէ ռասիմէյի թէպրիքի իչիւն զըմնընտա թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն Մէճլիսի աեան րէիսի սանիսի Ղազի Ահմէտ Մուխթար բաշա Թարապլուսա սէֆարէթխանէի սէյֆիյէ ազիմէթ էյլէմիշլէր տիր։ Խարիճիյէ նազըրը իլէ օրման, մաադէն նազըրը, սատարէթ վէ խարիճիյէ միւսթէշարլարը տախի Պէյօղլընտա սէֆարէթխանէ քիլիսէսինտէ իճրա գըլընան այինի ռուհանիյէ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ նամընա հազըր պուլունմըշլար, վէ իյֆայի ռասիմէի թէպրիքեաթ էթմիշլէր տիր։ Պու միւնասիպէթլէ լիմանըմըզտա պուլընան պիլճիւմլէ Ինկիլիզ պանտէրալը վափուրլարլա, Օսմանլը գարաղոլ սէֆինէսի, սէֆարաթ ըսթիմպոթլարի, պիւթիւն Ինկիլիզ թէպաասը խանէլէրի, մաղազալարը, պանտէրալարլա թէզյին էտիլմիշ վէ կէճէ Թարապլուսա սէֆարէթխանէսի սէյֆիյէսի սէֆիր թարաֆընտան պիր զիեաֆէթ վէրիլէրէք, պունտա Հէյէթը վիւքէլա իլէ Մէճլիսի մէպուսան րէիսի, սուֆէրայի էճնէպիյէտէն էքսէրիսի, վէ միւթէպէրանը էճանիպտէն պազըլարը հազըր պուլընմըշլար տըր։

Թարաֆը Շահանէտէն Ինկիլթէրրա գրալընա թէպրիքեաթը հավի պիր թէլէկրաֆնամէ քէշիտէ պույրուլտըղը, վէ հավէրը հազրէթը Բատիշահի իլէ սատրազամ բաշանըն՝ Մանասթըր Ինկիլիզ գօնսօլօսընը զիեարէթիլէ, Զաթը Շահանէ վէ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ նամընա ռասիմէի թէպրիքի իչիւն իմթիքալէրի՝ Օսմանլը աժանսը թարաֆընտան պիլտիրիլմիշ տիր։

Էօնիւմիւզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ, ալաֆ. սաաթ 5տէ Զաթը Շահանէ Տէրիսաատէթէ աւտէթ պույուրաճագլար տըր։ Ազիմէթլէրինտէ օլտուղը կիպի պու տէֆա տա Տօլմա-պաղչէ սէրայընտա մէրասիմը մախսուսէ իճրա գըլընաճագ տըր։ Սիւֆէրա՝ սէրայըն տէնիզէ նազըր օլան պիր սալօնընտա թօփլանաճագլար, վէ վիւքէլա, վաքօրը մախսուս իլէ իսթիգպալ իչին Մարմարա տէնիզինէ կիտէճէքլէր տիր։ Զաթը Շահանէյինին րէսմը իսթիգպալինէ շէհրիմիզ ղազէթալարը սահիպլէրի տախի իշթիրաք էտէճէքլէրինտէն, չարշէնպա կիւնիւ վէ էվվէլքի կիւն Սապահ մաթպաասընտա թօփլանարագ իճրայի միւզաքէրէ էթմիշլէր տիր։ Ինթիխապ օլընան պիր հէյէթը մէպուսէ՝ վափօրը մախսուս իլէ իսթիգպալէ կիտէճէք տիր։ Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթի Իսթանպօլ մէրքէզի իլէ գիւպլէրի տախի րէսմը իսթիգպալէ իշթիրաք էտէճէքլէր տիր։ Մէքթէպ վէ գիւպլէրտէն թայիֆ օլընաճագ զէվաթ, բազար կիւնիւ վաքօրը մախսուս իլէ հարէքէթ էյլէյէճէքլէր տիր։—Զաթը հազրէթը Բատիշահինին մուվասալէթլէրի կիւնիւ վէ կէճէսի շէհրը ային իճրա օլընաճագ տըր։

Սալը կիւնիւ Զաթը հազրէթը Բատիշահի՝ շահզատէկեան, սատրազամ, հարպիյէ նազըրը վէ իսթիգպալ իչին Սէլանիկէ գատար կիտէն գօմիսիօն ազալարըյլա պիրլիքտէ Մանասթըրա վասըլ օլմըշլար տըր։ Թօփլար աթըլարագ րէսմը սէլամ իյֆա օլընմըշ տըր։ Զաթը Շահանէ, ալայ իլէ վէ խալգըն սամիմի նիւմայիշլէրի արասընտա, իգամէթլէրի իչին թախսիս օլունան պինաեա ազիմէթ էթմիշլէր տիր։ Օ կէճէ շէհիրտէ մէշալէլէր իլէ իճրա իտիլէն շէնլիքտէն Զաթը հազրէթը Բատիշահի զիեադէ մէմնուն օլմուշլար տըր։—Թարաֆը Շահանէտէն Մանասթըր մէքթէպլէրինէ 500, շէհրին վէ էթրաֆը ֆուգարասընա 900, խասթախանէսինէ 150, Ռում վէ Պուլկար խասթախանէլէրինէ եէթմիշ պէշէր, մէտրէսէլէրէ 75, թէքքէլէրէ 60 լիրա իհսան պույրուլմըշ տըր։ —Զարշէնպիհ կիւնիւ, հէյէթը մէպուսէլէրին, Մանասթըր միւթէպէրանընըն վէ գօնսօլօսլարըն րէսմը գապուլը վուգու պուլմըշ տըր։— Հարպիյէ նազըրը Մանասթըրտա շըմէնտօֆէրտէն աշաղը էնիքէն, վակօնըն գաբուսընտա չարբմըշ, վէ ազ գալմըշ քի հուվարլանաճագ իմիշ։ Միւսատէմէ էրէյիճէ շէտին օլմըշ օլմալը տըր քի, Մահմուտ Շէվքէթ բաշա՝ անըրընտան պիր նիսպէթ իյլէմիշ տիր։ Լաքին սատրազամ բաշատան ալընան պիր թէլէկրաֆտա, պիր թէլէկրաֆ աժանսընըն վէրտիկի պու հավատիս՝ գաթիէն թէքզիպ էտիլմիշ տիր։ — Զաթը հազրէթը Բատիշահինին Մանասթըրը զիեարէթլէրի միւնասիպէթիյլէ հէր միլլէթտէն պիր խայլի բօլիթիգա միւթէհէմմիլէրի մազհարը աֆվ օլմուշլար տըր։— Զարշէնպիհ կիւնիւ, Մէշրութիյէթին իլանընտան էվվէլ վուգու պուլմըշ օլան թարիխճէ վագըալար, հանի Նիազի պէյին վէ թարաֆկիրլէրինին Մանասթըրա կիրմէսի, Մէշրութիյէթին իլանը վէ սաիրէյի թայլիտէն, 100,000 սաքէր իլէ պէօյիւք պիր րէսմը կէչիտ իճրա էտիլմիշ տիր։ Օխրի վէ Րէսնէ գահրամանլարը Էնուէր, Սապրի վէ Նիազի պէյլէր, էշգըա էսփիսէսիյլէ, վէ իւզէրինէ չըգարագ Մէշրութիյէթին իլք նուսխասընը իրատ էթտիկլէրի թօփ վէ Համիտ թարաֆընտան մէմուրէն կէօնտէրիլմիշ օլան Օսման բաշայը աշըրմագ իչին գուլլանըլմըշ օլան արապա, պու րէսմը կէչիտտէ պուլունտուրըլմըշ տըր։ — Զաթը հազրէթը Շէհրիարի, իւչ սաաթ տէվամ իտէն պու րէսմը կէչիտին ինթիզամ վէ միւքէմմէլիյէթինտէն տօլայը Նիազի պէյէ պէհանը մահզուզիյէթ պույուրմըշլար տըր։— Զաթը հազրէթը Բատիշահի՝ իգամէթկեահլարըն պալքօնընտան սէյր էթտիքլէրի հալտէ, Նիազի պէյ՝ Րէսնէ մէքթէպը հարպիյէսի շակիրտանըյլա պիրլիքտէ Մանասթըրըն միլլի օյունլարընը իճրա էյլէմիշ տիր։ Մէքթէպը մէզքիւր շակիրտանը, կէճէ, իգամէթկեահը Շահանէ էօնիւնտէ րէսմը կէչիտ իճրա էթմիշլէր տիր։ Թարաֆը Շահանէտէն քէնտիլէրինէ 234 լիրա իհսան պույրուլմըշ տըր։— Սըրպլըլար թարաֆընտան հաքըլմըշ օլան ֆիթուհատ քէմէրի, կէճէ, գանտիլ տօնանմասընտա գազանդ մուվաֆֆագըյէթ օլմըշ տըր։ — Սէլանիքտէն Ցունիս 22 թարիխլիյէ ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Սէլանիք լիմանընտա պուլընան տօնանմայի Օսմանի, պու կիւն Զաթը հազրէթը Բատիշահի իլէ պիրլիքտէ Տէրիսաատէթէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ էթմէք իւզրէ հազըր պուլընմագա իչին էմր ալմըշ տըր։ Զաթը Շահանէ, Իսթանպօլտա պուլընան իքի մախսուսլարընը Զանագ-գալէտէ պիրլէշմէք իւզրէ օրաեա տավէթ պույուրմըշլար տըր։— Հարպիյէ նազըրը Մահմուտ Շէվքէթ բաշա՝ Շգօտրաեա կիթմէք ֆիքրինտէ օլտուղը հալտէ, Զաթը հազրէթը Շէհրիարի, Իսթանպօլա պիրլիքտէ կէլմէսինի իրատէ իթտիքլէրինտէն, բաշտի միւշարիլէյհ մէզքիւր նիյէթինտէն ֆարիղ կէլմիշ տիր։— Զաթը Շահանէնին Մանասթըրը զիեարէթինէ հատիկեար օլարագ ինշա իտիլէճէք էսէրին վազը էսաս րէսմի, բէնչ. կիւնիւ, հուզուրը Շահանէտէ իճրա իտիլմիշ տիր։— Տիւն Մանասթըրտա Իսհագիէ ճամիսինտէ սէլամլըգ րէսմի իճրա պույրուլմըշ, վէ պատէհու Զաթը Շահանէ ալգըշլար արասընտա շէհրի տօլաշմըշլար տըր։

Սապըգ սատրազամ Հիւսէյին Հիլմի բաշա, Նաբօլիյէ վէ օրատան Թունուսա վէ Բարիզէ կիթմէք իւզրէ էվվէլքի կիւն տէնիզ թարիգիյլէ շէհրիմիզտէն հարէքէթ էթմիշ տիր։

Տէրիսաատէթ Թրամվայ արապալարընըն էլէքթրիգէ հարէքէթի հագգընտա Թրամվայ շիրքէթինին Նաֆիա նէզարէթինէ վէրտիկի բրօժէ վէ րաբօր թաստիգ էտիլմիշ օլտուղընտան, հէման ինշաաթա պաշլանաճագ տըր։ Մէզքիւր բրօժէ մուճիպինճէ, լիւզում կէօրիւլէճէք միգտարտա էլէքթրիգ գուվվէթի հասըլ էտէճէք պէօյիւք պիր ֆապրիգա իլէ պունուն իւչ շիւպէսինին ինշասը իչին 400,000 լիրա սարֆ էտիլէճէք տիր։ —Թրամվայ գումբանիասը՝ Թագսիմտէն Հարպիյէ մէքթէպինէ գատար օլան ճատտէյի կէնիշլէթէճէք վէ հօլան օրթասընտա 7 մէթրօ կէնիշլիկինտէ պիր խաթթ գալտըրըմը եաբտըրաճագ, վէ մէզքիւր գալտըրըմըն իքի թարաֆընա աղաճլար տիքէճէք տիր։

Պուչօ էֆ.նին չըգարմագտա օլտուղը Բօլիթիգի Էքօնօմի ղազէթասը, Արնավուտլըգտա սաաքինի Օսմանլըլըն պարպարլըգլար իճրա իթտիքլէրինէ տաիր նէշրիեաթտա պուլունտուղը իչին, տիվանը հարպ թարաֆընտան պիլա միւտտէթ թաթիլ օլունմըշ տըր։

Իմբ. Վիլհէլմին տավէթը մախսուսէսի իւզէրինէ, վէլի ահտ Եուսուֆ Իզզէտտին էֆ.՝ Ինկիլթէրրա գրալը Ճօրճըն րէսմը թէթէվվիւճիւնտէ հազըր պուլունտըգտան սօնրա Պէրլինէ ազիմէթ իտէճէք տիր։

Ղայրը միւսլիմ մէքթէպլէրինտէ լիսանը Թիւրքիտէ իմթիհանը իգթիտար իտէն շակիրտանա միւքեաֆաթ օլմագ իւզրէ Մէարիֆ նէզարէթի 200 լիրա թախսիս էթմիշ տիր։

Մէճլիսի աեան ազալըղընա ինթիխապ օլունան Սիւլէյման-էլ-Պուսթանի էֆ. Ճէրիրէ, Պէյրութտան, Մէճլիսի մէպուսան ազալըղընա՝ Բեամիլ պէյ էլ-Ասաթ ինթիխապ օլունմըշ տըր։

Իզմիր Ռում մէթրօպօլիտինին՝ հիւսիեաթը Օսմանիյէյէ մուղայիր պազը հարաքեաթընտան տօլայը ազլի՝ հիւքիւմէթճէ Ռում բաթրիգխանէսինտէն թալէպ էտիլմիշ իսէ տէ, Բաթրիգխանէ՝ իշի սիւրիւնճէմէտէ պրագմագտա, հաթթա մէթրօպօլիտի միւտաֆաա իթմէքտէ օլտուղընտան, Ատլիյէ վէ Մէզահիպ նէզարէթի՝ միւմաիլէյհին հէր հալտէ Իզմիրտէն ճէլպի լիւզումընը Բաթրիգխանէյէ թէքրար տէպլիղ էթմիշ, վէ Սինօտ մէճլիսի՝ իշպու մէսէլէ հագգընտա ինիւտէն իճրայի միւզաքէրէ էթմիշ տիր։ «Սէնիյին»ին րիվայէթինէ պագըլըրսա, միւմաիլէյհին միւտաֆաասընա Սինօտճա գարար վէրիլմիշ տիր։ Շու հալտէ հիւքիւմէթ իլէ Ռում բաթրիգխանէսի պէյնինտէ պիր իխթիլաֆ զուհուր էթմիշ օլուեօր։ Պագալըմ սօն սէօզ քիմտէ գալաճագ տըր։ Ռումճա ղազէթալար՝ րէսմի թէզքէրէյէ ճէվապէն Ռում բաթրիգխանէսի թարաֆընտան հիւքիւմէթէ պիր թագրիր կէօնտէրիլէճէկինի հապէր վէրիյօր։

Էվվէլքի սապահ էրքէնճէ խաթագլարընտան գալգանլար՝ Պէյօղլու ճատտէսի քէպիրինին Տէրգօս գումբանիասը թարաֆընտան սուլանմըշ օլտուղընը, վէ թօզ թօբրաղըն թէսկին օլմուշ, վէ լաթիֆ պիր սէրինլիք հուսուլէ կէլմիշ իտուկինի մէմնունէն կէօրմիւշլէր իտի։ Լաքին պու մէսէրրէթ վէ մէմնունիյէթ խայլըճա պիր կիւն իչին իմիշ. զիրա իքինճի վէ իւչիւնճիւ կիւնլէրտէ պու հալ թէքէրրիւր էթմէմիշ տիր։ Ղազէթալարըն՝ Տէրգօս գումբանիասընա, պէլէտիյէ իտարէսինէ վէ սուլանմալարա թէշէքքիւրլէրի տէ, խայլըճա պիր կիւնէ մախսուս գալմըշ տըր։

Աֆվը Շահանէյէ մազհար օլան մահքիւմլէրտէն Իսկիլիպ հապսխանէսինտէ պուլունան 107 խալամ վէ 134 խըրսըզլըան սէրպէսթ պրագըլմըշ տըր։ Տիկէր հապսխանէլէրտէ պուլունան վէ մազհարը աֆվը Շահանէ օլան սաիր մահպուսլարըն տախի հէման սալը վէրիլմէլէրի էմր օլունմըշ տըր։

Գէորգ Ցարութիւնեան վէ Սարգիս Կիրակոսեան նամինտէ Սինօպլը իքի Էրմէնի սաքէր, Պուլկար հուտուտընտա Բալանտան Սօֆիաեա ֆիրար էթմիշլէր տիր։ Օրատա թութուլուպ, իսթինծագլարընտա, կէօրտիւքլէրի սուի մուամէլէ սէպէպիյլէ ֆիրար էթմիշ օլտուգլարընը պէեան էթմիշլէր տիր։ Պունլար՝ Պուլկարիսթանըն իչէրիլէրինէ կէօնտէրիլմիշլէր տիր։

Իլլուա ղազէթասընտա օգունմըշ տըր։ Գահիրէտէ մուգիմ Հօլօ՝ Մալիսօր ասըլարըյլա միւզաքէրէտէ պուլընմագ իւզրէ քէնտի րէֆիգլէրինտէն Ֆէրիդ Ֆազըլ բաշա իլէ Բիւրօ մուհարրիրլէրինտէն Շիւքրիւ նամ շախսը Չէթինէյէ կէօնտէրմիշ տիր։ Անի վէճհիտա Սթօգօլմ սէֆիրի սապըգը Շէրիֆ բաշա տա, անի մագսատլէ Չէթինէյէ պիր հէյէթը մէպուսէ կէօնտէրմիշ տիր։ Պու հավատիս տօղրու իսէ, Իզզէթլէ Շէրիֆ պէյնինտէ պիր իթիլաֆըն վարըղը թէհազզուգ էթմէքտէ տիր։

Էրզրումտա, իքի կիւն շիտաէթլի ֆուրթունա հիւքմ էթտիքտէն սօնրա, կէչէն կիւն գար եաղմաեա պաշլամըշ տըր։

Պէօյիւք-տատա գունտուրաճը Եասէֆ, սօն վագըթլարտա տիւշար օլտուղը զարուրէթի կէչիրմէք իչին էվլատընտան վէ գարտաշլարընտան նագտէն մուավէնէթ իսթէտիկի հալտէ, րէտտ ճէվապը ալտըղընտան, կէչէն կիւն, Ատանըն չամլըգլարընտա ուսթուրա իլէ քէնտիսինի թէլէֆ էթմիշ տիր։

Կէչէն կիւն սաքէրի պիր օթօմօպիլ, իքի խիւք վակօնը իլէ Կէսիւք-բաշա հօգուշընտան չըգարքէն, պիրինճի վակօնտա պուլունան Սարաճխանէ մէմուրլարընտան Տէվֆիգ էֆ., մուվազէնէսինի զայի էտէրէք, վակօնտան տիւշմիւշ, վէ գալգմաեա վագըթ օլմագտան, պիչարէ՝ արգատան կէլէն իքինճի վակօնըն ալթընտա գալարագ էզիլմիշ տիր։

Իզմիրին Անհէնկ ղազէթասընտա օգունտուղընա կէօրէ, սէքիզ նէֆէր միւսէլլահ էշգըա՝ Թօրպալըտա Ահմէտլի գարիէսինէ կիրէրէք, քէօյին միւթէպէրանընը թօբլամըշլար վէ պիր տիւքքեան իչինտէ թէվգիֆ էթմիշլէր տիր։ Միւթէպէրանտան օլուպ սէրվէթի պուլունտուղը զաննօլունան Հաճի Խալիլ ալայը էշգըա էվինէ կէօթիւրիւպ, սէրլէթինի սագլատըղը հէրի կէօտէրմէսի իչին իճապ էթմիշլէր տիր։ Հաճի Խալիլ աղա, էշգըաեա, 400 օսմանլը լիրասընը հավի պիր թօրպա թէսլիմ էթմիշ տիր։ Էշգըա՝ տիկէր միւթէպէրանըն էվլէրինի տախի թէհարրի իտէրէք, պուլտուգլարը սիլահլարը գապթ էթմիշլէր տիր։ Էշգըանըն պու հարէքէթի մէշհուր Չալըրճալը նամընա իմիշ։

ԳՕԼԷՐԱ

Շէհրիմիզտէ գօլէրատան Աւն-գաբանընտա եէնի պիր վուգուաթ օլմուշ տըր։ Նիկօզիմօս նամինտէ իհթիեար պիր Ռում խասթալանմըշ, վէ Տէմիր-գաբու խասթախանէսինէ կէօթիւրիւլիւրքէն, էօլմիւշ տիւր։— Պագթէրիօլօժի ուսուլինճէ հագգընտա թէտգիգաթ իճրա էտիլիեօր։

Պրուսա, 7 յնս.— Տիւն, սօն 24 սաաթ զարֆընտա Բէօթանիատա գօլէրատան 4 վուգուաթ օլմուշ տըր։

Պրուսա, 8 յնս.— Սօն 24 սաաթ զարֆընտա Բէօթանիատա 8 վուգուաթ օլմուշ, վէ պունլարտան 3 վէ էսքի խասթալանլարտան 5 քիշի վէֆաթ էթմիշլէր տիր։

Պազար.— Սօն 24 սաաթ զարֆընտա գօլէրատան 5 վուգուաթ օլմուշ տըր։

ԴԱԼԱԹԻԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

11 Ցունիս 1911

	Ղշ.	ըր
Թէվֆիգ իտիլմիշ էսհ. ում.	101	22—
Րումէլի շըմէնտըֆէրի ֆր.	215	25
Օսմ. Սիկրթ. շիրքէթի Լ. Օ.	4	80
Տէրիս. Թրամվայ գում.	23	85
» » թահվ. ֆր.	100	
Րէժի	15	5
Տէրիսաատէթ Ըսխթըմ	447	
Տէրգօզ	359	
Անատօլը շըմէնտըֆէրի գում.	15	80
» » թահ.	514	
Գրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն Ա.	244	
» » » Բ.	286	

ԱԳՉԷՆԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	Ղշ.	ըր.
Պէհաղ մէճիտիյէ ֆարգը	107	21
Մէթալիք	103	20
Բօլ	93	
Ֆրանսըզ ալթունը	87	10
Ինկիլիզ լիրասը	109	39
Գրրմից	50	
Րուպլի քեաղըտ	86	

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Պէյօղլունտա Թագսիմ ճատտէսինտէ Ն. 65

Սահիպի իմթիեազը վէ միւտիրը մէսուլը ղազէթա
ՑՈՎՀ. ԹՕԼԱՑԵԱՆ